

GÖTEBORGS UNIVERSITET
INST FÖR PEDAGOGIK OCH SPECIALPEDAGOGIK

Hästen som motiverande faktor

- i undervisning och skolmiljö

Karin Hanunu

Examensarbete:	15 hp
Program och/eller kurs:	Allmänt utbildningsområde 3, LYS, LAU450
Nivå:	Grundnivå
Termin/år:	Vt/2014
Handledare:	Monica Larson
Examinator:	Bengt Edström
Rapport nr:	VT14-IPS-02 LAU450

Abstract

Examensarbete:	15 hp
Program och/eller kurs:	Allmänt utbildningsområde 3, LYS, LAU450
Nivå:	Grundnivå
Termin/år:	Vt/2014
Handledare:	Monica Larson
Examinator:	Bengt Edström
Rapport nr:	VT14-IPS-02 LAU450
Nyckelord:	motivation, IV-program, hästens betydelse

Syfte:

Studien har som syfte att undersöka hästens betydelse för att höja skolmotivationen hos elever som läst IV-program med inriktning häst.

Teori:

Studien är teoriprovande där den huvudsakliga teorin grundar sig i pragmatismen, där skola och samhälle bör vara sammankopplat. Till det pragmatiska synsättet hör att man har nytta av kunskap i vardagen, alltså är ett samband mellan skola och fritid av stor vikt.

Orsakssambandet om att hästen har positiv effekt på unga kvinnors motivation i skolan, leder till den kausala mekanismen som handlar om att eleven ser en meningsfull uppgift som ska utföras på skoltid, en känsla av att skolan är kopplat till verkligheten. Unga kvinnor lär sig att ta ansvar när de sköter om hästen, och stallmiljön utvecklar unga flickors ledarskap och tydlighet. Samtliga egenskaper som utvecklas har de även nytta av i vardagslivet.

Pragmatismen kännetecknas bland annat av att fokus ligger på processen och lärandet istället för den färdiga produkten.

Metod:

Undersökningen är en respondentundersökning baserad på samtalsintervjuer och en enkätundersökning med öppna frågor som deltagarna har fått skickat till sig och fyllt i själva. 6 personer medverkade i undersökningen. Tidigare studier inom just kopplingen med studiemotivation och hästar är begränsad, för att komma vidare i resultat så skulle vidare fördjupning behövas. Utgångspunkten för undersökningen har varit hos hästintresserade ungdomar som har läst på IV-programmet med inriktning ”Profil Häst”. Ungdomar som av någon anledning inte har lyckats att uppnå godkända betyg i ämnet svenska, engelska och/eller matte i grundskolan. Har hästen haft betydelse för ungdomarnas resultat i på IV-programmet och eventuella studier efteråt? Var tiden på IV-programmet en betydelsefull del av deras liv? I så fall på vilket sätt?

Resultat:

Resultatet av undersökningen visar att hästen hade stor betydelse för eleven att klara av studierna i svenska, engelska och/eller matte. Svårigheterna som upplevdes i respektive ämne i grundskolan, blev lättare att hantera när eleverna även fick hålla på med hästar på skoltid. Kombinationen av någonting svårt med någonting roligt/meningsfullt gjorde att motivationen överlag höjdes.

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
2. Bakgrund	2
2.1 Hästens roll i samhället.....	2
2.2 Hästens betydelse för människor.....	3
2.3 En skola för alla.....	5
2.4 IV-programmet, IV-programmet inriktning häst.....	7
2.5 Motivation	8
3. Syfte och frågeställningar	10
3.1 Syfte.....	10
3.2 Frågeställningar	10
4. Metod	11
5. Resultat	14
6. Diskussion	18
7. Vidare forskning	21
8. Referenslista	22
9. Bilaga 1 – intervjufrågor	24

1. Inledning

Mitt intresse för att skriva om hästen som motiverande faktor för inläring grundas till stor del på min egen erfarenhet från tiden då jag gick i skolan. Från att ha varit skoltrött, omotiverad och med mycket frånvaro vid val av ”fel” program på gymnasiet, så gick jag till att tycka att skolan var riktigt kul, ha i stort sett obefintlig frånvaro och höga betyg när jag valde om och gick utbildningen naturbruk med inriktning häst.

Eftersom jag var en utpräglad ”hästtjej” som spenderade nästintill all min uppväxt i stallet, så var det fantastiskt att kunna välja en skola där man studerade mer ingående kunskaper om hästen. Min uppfattning är att intresset för hästar och framgången i hästämnena bidrog till att även lyckas i andra icke hästrelaterade ämnen. En kombination av självförtroende och den härliga känslan när man lyckas med någonting hade betydelse för mig för motivationen att klara av andra ämnen också.

När jag senare fick möjligheten i mitt arbete att se vilka effekter hästen enligt mig verkade ha hos ungdomar som på ett eller annat sätt haft svårigheter att lyckas i skolan, så stärktes min uppfattning om möjligheten att använda hästen i skolundervisning för en positiv effekt hos människan. Mitt intresse väcktes då att lite närmare undersöka sambandet mellan hästen och motivation i skolmiljö. Min uppfattning av hästens positiva effekt på människan delas av många, men det finns ändå en svårighet i att påvisa konkret vad som händer i mötet mellan häst och människa, inte minst i när det gäller flickor med psykosociala problem.

Skoltrötta elever har troligtvis ofta fokus på annat håll än ämnet som studeras i skolan för tillfället. En träning med häst som innebär att eleven måste vara i nuet och fokusera på det den gör just nu kan tänkas hjälpa eleverna även i andra situationer än med hästen. Själva miljön i stallet är i många fall en slags ungdoms- / fritidsgård, där många, oftast unga flickor, lär sig att samarbeta, hålla ordning, hjälpa andra och dessutom ta hand om hästar som är stora djur, där en stark tydlighet krävs för att lyckas. Stallet präglar ofta dessutom unga människor att ta stort ansvar över hästarna som ibland innebär att fatta viktiga beslut som kan vara livsavgörande för hästen. Detta tillsammans utgör i sig en fostrande miljö där unga människor utvecklas till ansvarstagande individer, där respekt och hänsyn måste tas mellan såväl människorna som hästarna.

Vikten av att bli sedd, är oerhört betydelsefull för en person för att kunna göra framsteg vid svåra motgångar. För den som inte blir sedd blir tillvaron ensam och tom, och det blir svårare att ta nya steg framåt (Alice Miller, 1998).

Hästen kan vara en fantastisk tillgång i fråga om att bli sedd, enligt Sven Forsling som i sin rapport ”Flickan och hästen” beskriver det enligt nedan:

”Hästen blir ett vittne. Jag är stor. Jag är stark. Jag är varm. Jag är vacker. Jag är levande. Många är skrämda för mig. Jag inger respekt. Du har valt mig. Men ändå är det jag som har valt Dig. Jag ser Dig. Jag lyssnar på Dig. Jag sviker inte Dina förtroenden. Jag berättar aldrig dina hemligheter för någon annan människa. Jag skrattar aldrig åt Dig, bara med Dig. Jag finns där. Du får se ut hur Du vill, jag är ändå Din vän. Jag är Ditt vittne. Jag vittnar om att Du är betydelsefull, att Du också räknas.”(Forsling, S. 2001, sid. 105)

2. Bakgrund

Hästen har haft stor betydelse för människan under väldigt lång tid. När hästarna inte längre behövdes i lika stor utsträckning som förr, i armén, i skogsbruk och i jordbruk så skulle det kunna tänkas att antalet hästar och "hästmänniskor" skulle minska i Sverige. Det har istället blivit tvärtom, ridsporten har blivit en väldigt populär folksport med många aktörer och man har hittat nya roller där hästen är oerhört värdefull. Några exempel är nyttan av ridning i terapiesammanhang, att hästen skapar jobbtillfällen som i sin tur är en positiv samhällsutveckling och att den gynnar lantbruket, för att nämna några fördelar. Hästen fortsätter att vara en del av samhället trots att många av dens tidigare roller har ersatts av nya.

Centrala begrepp

Hästtjej – innebär en flicka som spenderar mesta delen av sin fritid i stallet och med hästar. Stallet fungerar som en fritidsgård, där ungdomar möts och umgås och tar hand om hästar och stall då de inte rider. Hästen och stallet prioriteras oftast högst i jämförelse med andra aktiviteter.

IV-program – individuella valet var ett alternativt gymnasieprogram, för elever som inte uppnått godkända ämnen i främst svenska, engelska, matte och således inte var behöriga för att läsa gymnasieprogram. IV-programmet var individuellt utformat för att främst få eleven att lyckas i ämnet/-na som behövdes läsas upp. Eleven kunde ha som mål att läsa vidare på ordinarie gymnasieprogram eller läsa IV-programmet som yrkesförberedande.

"Profil häst" – var namnet på en hästinriktning som gick under IV-programmet. Samtliga deltagare i studien gick på Profil häst.

Motivation – inställning till att göra olika saker, vilket beror på omständigheter som tidigare erfarenheter och motgångar/framgångar.

En skola för alla – ett begrepp som innebär att svenska skolan ska vara tillgänglig och rymma alla människors olika behov och stöttning ska kunna ges individuellt för varje enskild individ för att uppnå skolresultat och känna sig trygg och bekväm i skolmiljön.

Basämnen – i studien omnämns svenska, engelska och matte som basämnen, grundat på information som jag hämtat från ett infoblad från Vinga-gymnasiet från 2007-2008. Nuförtiden har begreppet basämne ersatts av kärnämne.

2.1 Hästens roll i samhället

1948 bildades Ridfrämjandet, för att göra ridsporten till en folksport, då armén inte behövde sina hästar i samma utsträckning som förr, eftersom det var fredstid och fler motorfordon användes. Man ville ändå hålla igång hästarna utfall de skulle behövas igen, så det blev en lösning att subventionera kostnaderna för ridanläggningar, där ungdomar till ett rabatterat pris fick möjlighet att lära sig om ridning och hästar under kavalleristers ledning, samtidigt som hästarna hölls igång och utbildades. Hästsporten i Sverige har vuxit sig mycket stor sedan militären avhästades helt på 1960-talet (Svenska Ridsportförbundet). Det är idag den näst

största sporten efter fotbollen, med ca 500 000 utövare, där merparten är barn och ungdomar och majoriteten är flickor/kvinnor (Jordbruksverket, hippcom). Ridskolorna runtom i Sverige fungerar i mångt och mycket som en slags fritidsgård där främst unga flickor tillbringar stor del av sin fritid. I denna rapport kallas denna grupp för stallflickor. Även om ridningen inte utgör så stor del av tiden som läggs i stallen, fylls resterande tid med att ta hand om hästar, stall och umgås med vänner.

2.2 Hästens betydelse för människor

Eftersom ridsporten är så stor främst hos flickor i ung ålder och hästen således betydelsefull för denna samhällsgrupp, så vore det värdefullt att kunna använda drivkraften som de unga flickorna har till att ta hand om hästarna, och väva in den i skolarbetet, särskilt de elever som hamnar utanför skolans ramar. Genom att använda hästen i skolundervisningen, så kan förhoppningsvis eleven höja motivationen till att klara av övriga skolarbetet.

Nuförtiden så finns det olika former av användningsområden av hästen där man med hjälp av hästen behandlar, rehabiliterar och stöttar människors utveckling, både på hästryggen och i arbete med häst från marken. Några exempel är rid terapi i hjälp mot åtstörning, stressrelaterade sjukdomar som utbrändhet, samt depressioner, ångest och nedstämdhet för att bara nämna några. Forskning visar att djur och natur kan ha främjande effekter på människans psykiska, fysiska och sociala tillstånd. Rid terapi är någonting som har vuxit sig starkare på senare år och de positiva effekterna visar sig vara mycket stora hos personer som vid olika fysiska åkommor fått använda sig av hästen som hjälpmedel (Silfverberg, G. & Tillberg, P. 2008).

Att handskas med en häst som är kravlös och inte ställer frågor kan vara en fördel för individer som upplever för mycket press från omvärlden för att orka med exempelvis skola eller arbetsliv. Samtidigt så krävs det att personen är närvarande i nuet och fokuserar för att lyckas nå fram till hästen i fråga om kommunikation, vilket kräver koncentration och skärpa. Elever med låg motivation i skolan kan genom att tillbringa tid med hästen, få stöd att utveckla sin ledarroll och tydlighet, utan att känna press från vad andra tycker och tänker eftersom hästen inte kräver att man ska vara på ett eller annat sätt. Samtidigt som eleven måste fokusera, koncentrera sig och vara närvarande i sinne och kropp för att lyckas kommunicera med hästen.

Stallmiljön formar unga människor

Stallmiljön påverkar unga människor till att ta ansvar och bli handlingskraftiga och bidrar till identitetsskapande processer som utvecklar förmågor till att bli ledare. Hästen visar sig ha positiv effekt i form av motivation, meningsfullhet, drivkraft och beteendeförändring hos människan. De positiva effekterna, särskilt på unga flickor, förklaras av att stallmiljön bidrar till hårt kroppsarbete, hantering av 600 kg tunga djur och att ridskolan sätter flickorna i ledaruppdrag. Ett till synes oglamoröst fritidsintresse där utseende och ”det yttre” har mindre betydelse. Man kan även se effekterna ur ett feministiskt perspektiv, då stallmiljön bidrar till hårt arbete, risker och ansträngningar som leder unga kvinnor till att bli självständiga och handlingskraftiga. I samspelet med hästen lär sig flickorna att vara tydliga, inta en ledarroll, vara aktionsinriktade och bestämda.

Stallflickor beskriver även att de inte känner sig feminina eller vackra i stallet, och att detta är ganska befriande. I stallet finns en slags frizon där flickorna har möjlighet att stå emot omgivningens förväntningar och normer om hur en flicka ska vara (Forsberg, L. 2007). Med tanke på att hästen och stallmiljön kan bidra till att utveckla tydlighet och ledarskap, och även att vara ”rejäl” med fötterna på jorden så finns en möjlighet att det också gynnar skoltrötta elever som tappat motivation och tilltro till sig själva eller skolvärlden.

Hästen bidrar till ansvar och anknytning

Hästen visar sig även ha betydelse för unga flickor som hamnat ”på glid” i samhället, inte sällan med droger, våld och stölder i bagaget. Flickor som löd under det som förr hette § 12, det vill säga tvångsomhändertagna ungdomar, fick en frivillig hästskötareutbildning på ett behandlingshem, stall Frossarbro, där de fick ta ansvar för varsin häst och följde den i träning och tävling. Betydelsen av att knyta an till just en och samma häst visade sig vara av stor vikt då de kände förtroende för hästen och skapade ett vänskapsband med den. Flickorna hade emellanåt inte tillit till någon, de hade blivit svikna om och om i sina liv, hamnat i bråk och klassades som samhällets ”värstingar. Men efter en tids vistelse på behandlingshemmet syntes förändringar till det bättre (Forsling, S. 2001).

De elever som jag har mött på IV-programmet har inte haft den tunga bakgrunden som Sven Forsling beskriver i sin rapport, men det finns några gemensamma nämnare som att utbildningen som bedrevs på stall Frossarbro drevs som en utbildning inom IV-programmet. Om man kan börja det motivationshöjande arbetet med hästar i skolmiljö, så kan man eventuellt rent utav se det som ett förebyggande arbete, om det slår ut väl, för att förhindra en negativ utveckling för unga människor i deras livsresa.

Vänskapen med hästen - en kravlös och respektgivande individ.

Stall Frossarbro visar tydliga exempel anser jag, på hästens positiva effekter på unga människor som hamnat utanför skolan och samhällets ramar. Frossarbro var ett behandlingshem/institution för unga missbrukande flickor. Där bedrevs en hästskötareutbildning med inriktning på travhästen och dess skötsel för flickor som löd under det som förr hette § 12, alltså tvångsomhändertagna ungdomar. Frossarbo tog endast emot flickor, och utbildningen hade betoning på praktiskt arbete med hästar, med teoretiska inslag.

Utbildningen drevs som ett IV-program. Utbildningen och behandlingen gick hand i hand, där hästen fungerade som en länk mellan elev och behandlare. Eleven fick ansvar över en ”egen” häst, vilket skapade ett starkt band mellan flickan och hennes häst i fråga om tillit, ansvar, kärlek och mognad. Flickorna fick vara med och ta hand om hästarna, ansvara för helgrutiner och träna hästen tillsammans med kusken (Forsling, S. 2001). I rapporten visas tydliga exempel på hur flickorna speglade sig själva i hästen och genom hästens vänliga natur och villkorslösa existens fick flickorna uppleva känslan av tillit och respekt, vilket återspeglade sig i deras möte med omvärlden.

Även sättet hur flickorna på Frossarbro beskrev tiden de vistades där är mycket positiv:

”Jag minns stallet som något mycket ljust. Jag blev lugnare och mer vuxen. Jag växte när jag fick ta hand om och ansvara för någon jag tyckte om. Jag hittade en sorts kärlek som jag aldrig hade fått tidigare. Jag kunde sitta och prata med min häst och jag kände

att han på något sätt förstod. Det gav ett oerhört lugn, som om allt släpptes ut. Det kan jag sakna än idag, den där känslan av att allt släppte.” (Forsling, S. 2001, sid 99)

”Det växte fram ett kompisskap mellan oss. Det var alltid så skönt att komma iväg med honom, bort från alla andra, att få vara sig själv med honom. Det var det jag kunde vara. Jag kunde vara mig själv med Silver.” (Forsling, S. 2001, sid 85)

”Alltid någon att prata med. Alltid någon där. Aldrig rädd.” (Forsling, S. 2001, sid 86)

Mina egna erfarenheter i arbetet med ungdomar som av en eller annan anledning kommit på ”avvägar” från den normala skolgången gör att jag känner igen många av flickornas beskrivningar i Sven Forslings rapport, såsom deras syn på omvärlden, en känsla av att ingen förstår dem, att folk i deras omgivning ställer orimliga krav på dem och att hästen är en ”riktig kompiss” som förstår dem och inte ställer krav utan tycker om dem som de är.

2.3 En skola för alla

Begreppet en skola för alla är tänkt som en inkluderande skola där alla elever ska ha möjligheter att nå sina mål med hjälp av en delvis individanpassad utbildningsgång. Verkligheten ser annorlunda ut än att alla når sina mål. Man kan se problemet som ett samhällsproblem snarare än ett skolproblem, då många av gymnasieskolans elever är dåligt motiverade och hellre skulle göra någonting annat än att gå i skolan, men det finns inte några andra alternativ för ungdomar mellan 16-19 år då arbetsmarknaden för denna åldersgrupp i stort sett försvann i slutet av 1990-talet (Hugo, M. 2011).

Obligatorisk gymnasieskola

Gymnasieskolan kan idag klassas som en obligatorisk skolform, även om den egentligen är frivillig.

Så många som 70 % av de elever som inte har betyg från grundskolan påbörjar ändå gymnasieskolan idag, vilket betyder att en stor andel omotiverade ungdomar går i skolan, och man talar i media om en skola i kris, när det egentligen mer handlar om en samhällsfråga. Samhällsutvecklingen har gjort att arbetsmarknaden för 16-19 åringar i stort sett är obefintlig, varpå det inte finns något annat alternativ för denna åldersgrupp än att gå i skolan (Hugo, M. 2011).

Mer än 98% av alla elever går direkt till gymnasiet efter grundskolan, och ännu en procent påbörjar gymnasiet efter ett år. Detta är en väldigt hög andel, varpå gymnasieskolan kan anses som obligatorisk. I genomsnitt i OECD-länderna så går ca 70 % / årskull i gymnasiet (Skolverket, 2004).

En stor andel av eleverna som går ut grundskolan med otillräckliga betyg, anser att de inte lär sig meningsfulla saker i skolan. De kan inte se betydelsen av kunskaperna de lär sig, och tappar även tilltron till skolan (Hugo, M. 2011). Med detta i åtanke så borde det vara oerhört värdefullt att integrera ämnena i skolan, så att eleverna på ett tydligt sätt kan se hur de kan använda sina kunskaper i de olika ämnena.

Även John Dewey belyser vikten av att skolan bör vara sammankopplat till samhället, och inte en särskild, avskild institution där det inte finns någon sammanlänkning till verkligheten.

Skolan ska vara en del av samhället och eleverna bör uppmuntras att delta i aktiviteter som sker där. Om skolan och samhälle går hand i hand så sporrar det elever till att göra meningsfulla uppgifter i skolan (Kroksmark, T. 2011).

Teorin i studien bygger på pragmatismen, där synen på kunskap är att teori och praktik går hand i hand, och lärprocessen är viktigare än själva slutprodukten. Det anses också vara viktigt att eleven ser ett samband mellan skolan och vardagen, för att kunna se nyttan av sina kunskaper. Dewey som var en föregångare av pragmatismen, har ansetts provokativ av konservativa utbildningspolitiker i USA, på grund av sina tankar om elevinflytande och sin pedagogiska filosofi om att skolan ska möta samhällets krav där förändringar sker ibland. Kunskap är således förändringsbar, och inte bestående (Lundgren, U. Säljö, R. Liberg, C. 2010).

På ”Profil Häst” fick eleverna bland annat räkna matte i stallet, som de då såg direkt att de hade användning av i praktiken. Ämnesläraren och yrkesläraren integrerade alltså sina lektioner, eleverna fick på så vis se att de hade direkt användning och nytta av sina kunskaper när arbetsformen var ämnesöverskridande. All matte går givetvis inte att räkna på det sättet, men för att starta ”tankebanan” hos eleverna och för att över huvud taget väcka deras intresse så tror jag att det är ett mycket effektivt sätt.

Det har tidigare gjorts en hel del studier och forskning om motivation i skolan, men fördjupade undersökningar skulle kunna göras inom området att använda hästar eller andra djur för att öka motivationen hos skolelever.

Individuella programmet blir Introduktionsprogram

Individuella programmet (IV) inrättades 1991 som ett alternativ till den ”ordinarie” gymnasieskolan, för elever som av någon anledning avsaknade betyg i matte, svenska eller engelska i grundskolan och således inte var behörig till gymnasiet, eller som avbrutit en påbörjad gymnasieutbildning. Utbildningen var tänkt som ett förberedelseår för vidare gymnasiestudier (Skolverket). Tanken var att IV skulle vara ett undantag till gymnasiet, men blev istället ett av de största gymnasieprogrammen, efter samhäll och naturvetenskap. Det har samtidigt varit endast en tredjedel av eleverna som har fortsatt sina studier på gymnasiet efter IV, alltså en låg andel sett till programmets syfte. För att tillgodose de olika behoven hos eleverna så omformades IV, i samband med införandet av skolreformen GY11, så att det numera istället finns 5 olika introduktionsprogram (källa: Skolverket):

Preparandutbildning – som ska ge studiemotiverade elever möjlighet att läsa upp sina betyg för att kunna bli antagna på yrkesprogram eller högskoleförberedande program. Preparandutbildningen ska vara på max 1 år.

Programinriktat individuellt val – är en utbildning som ska ge eleven behörighet till ett nationellt yrkesprogram. Eleven kan läsa andra kurser som ingår i ett nationellt program parallellt med kurserna som behöver läsas upp för att få behörighet.

Yrkesintroduktion – denna utbildning vänder sig till de elever som inte har behörighet till ett nationellt yrkesprogram. Eleven får utbildning för att kunna komma in på arbetsmarknaden eller för att kunna läsa vidare på yrkesprogram. Möjlighet till arbetsförlagt lärande eller praktik ska ges.

Individuellt alternativ – vänder sig främst till elever som inte har behörighet till ett yrkesprogram och har svag motivation och kunskapsbrister, eller för ungdomar som vill ha en allmän inriktning för att söka vidare till annan utbildning. Utbildningen är inte sökbar utan utformas för varje enskild individ, även ungdomar från grundsärskolan kan gå individuellt alternativ. Den ska leda till arbetsmarknad, yrkesintroduktion eller annan utbildning.

Språkintröduktion – är till för ungdomar som nyligen kommit till Sverige. Den är inte sökbar och individanpassas efter var och ens behov. Fokus ligger på det svenska språket för att eleven ska kunna läsa vidare på program i gymnasieskolan eller på någon annan utbildning.

2.4 IV-programmet, IV-programmet inriktning häst

Vingagymnasiet Centrum-Väst (dåvarande namn) startade läsåret 2007-2008 ett projekt för hästintresserade ungdomar som inte klarade antagningskraven till gymnasieskolan. Första året bestod klassen av 12 st. elever, som av en eller flera anledningar inte hade godkända betyg i svenska, engelska och/eller matte. De läste på Vingagymnasiet under ett år, varav två dagar bestod av praktisk utbildning på ett stort stall där de läste gymnasiekurserna Häst- och stallskötsel (150 p) samt Hästkunskap (150 p). Övriga 3 dagar så läste de basämnena i skolan, med fokus på de ämnen som de behövde betyg i.

Vingagymnasiets elevgrupp saknade betyg för att få behörighet till gymnasiet, framförallt i ämnena svenska, engelska och/eller matte. Anledningarna varierade men kunde bero på inläringssvårigheter, låg motivation, hög frånvaro, social och/eller psykologisk problematik. Eleverna behövde mycket stöd och hjälp för att kunna gå vidare. Förhoppningen var att hästkurserna skulle ge eleverna möjlighet att utöva sitt fritidsintresse på skoltid och även öka motivationen till andra skolämnena (Källa: infoblad för Vinga-gymnasiet).

Redan andra året så ändrades utbildningen något. Man utökade då längden på utbildningen till två år, där eleverna hade sin hästundervisning på en ridklubb 3 dagar/vecka, resterande tid var eleverna i skolan för att studera svenska, engelska och matte. Det var även möjligt för eleverna att göra fler ämnesval, exempelvis samhällskunskap, religionskunskap, data och idrott. Andra året hade eleverna praktik 4 dagar i veckan i något stall, för att 1 dag i veckan läsa vidare basämnena. Huvudmålet var att eleverna skulle bli anställningsbara efter 2 år, men också få behörighet till vidare utbildning. Som komplement till de hästrelaterade kurserna ingick även ridning, kommunikationsövningar där syftet var att eleven med hjälp av ledövningar med hästen lärde sig mer om sin egen kroppsuppfattning och hur man med hjälp av kroppsspråket kan påverka hästen. Eleverna fick dessutom lära sig hästmassage, delvis för att ytterligare utveckla sin förmåga att utveckla kontakten med hästen (Källa: infoblad för Vinga-gymnasiet).

Basämnena integrerades till stor del i yrkesämnena, eleverna fick bland annat skriva uppsatser i svenska som handlade om elevens tilldelade häst på skolan. Enligt min uppfattning så var det mycket lyckat att väva in de "teoretiska" ämnena i de "praktiska", då eleverna tydligare såg en mening med kunskaperna, det blev väldigt konkret att de behövde vissa kunskaper i exempelvis svenska, engelska och matte för att även kunna klara sina hästkunskaper. Vidare så "räknade" eleverna matte i stallet, på så vis så fick de på ett naturligt sätt använda olika matteformler för att räkna ut till exempel foderstater till hästarna, beräkna hur mycket målarfärg som skulle gå åt till att måla om väggarna i stallet, olika mått i ridhus och ridrelaterade avstånd. Engelskan integrerades också genom att engelska texter och böcker

kopplat till hästarna användes och hästfilmer sågs på engelska. Det bör också nämnas att deras lärare i svenska, engelska och matte hade själv ett stort hästintresse, var utbildad hästmassör och hade stor erfarenhet om hästar, vilket såklart var en klar fördel för elevgruppen.

2.5 Motivation

Forskning som har gjorts om motivation i skolan visar att elever med dåligt självförtroende i skolan ofta anser att sina misslyckanden beror på bristande förmåga, alltså interna förhållanden, medan framgångar tenderar att förklaras i lätta uppgifter, tur eller andra yttre faktorer (Jenner, H. 2004). Lärarens/pedagogens förväntningar visar sig också ha stor betydelse på motivationen, positiva förväntningar leder till gott resultat och negativa förväntningar leder ofta till negativt resultat. Det är av stor vikt att pedagogen vet vad svagt självförtroende i kombination med flera misslyckanden kan göra i fråga om motivation.

Arbetet som sker mellan lärare och elev i fråga om att lyckas i skolan kan till viss mån liknas vid arbetet mellan en behandlare och patient som försöker bota ett missbruksproblem. I båda fallen så handlar det om att uppnå bestämda mål, det finns förväntningar mellan parterna, känslan av misslyckande vid exempelvis återfall eller otillräckliga provresultat.

En del elever upplever att deras tidigare kunskaper inte har så stort värde i skolan, eleverna måste också lära sig att vänta på sin tur att få hjälp, att bli avbruten i sitt arbete i form av raster och att hålla på med vad de anser vara meningslösa uppgifter. Vidare så ser eleverna hur vissa elever lyckas och på så vis är mer värda än andra och hur andra känner att de aldrig kommer att lyckas. Eleverna upplever att skolan är meningslös och orättvis. En så stor andel som en tredjedel av alla grundskoleelever i grundskolans högre år anser att det skolan tycker är viktigt att lära är totalt ointressant för dem (Giota, J. 2002).

För att behålla sin självkänsla så kan elever som inte lyckas i skolan gå in för ett slags självdestruktivt lärande där de ger upp, och exempelvis struntar i att läsa på inför ett prov då de kan skylla på att de inte läst på istället för att de har försökt men misslyckats.

Motivation kommer från erfarenheter och bemötande en person har fått, och är alltså inte en egenskap hos en individ. Många processer som sker i förhållandet mellan lärare/elev, kan liknas med händelser mellan behandlare/klient varför man har mycket att hämta i annan forskning än endast i skolmiljö. God pedagogik kan ses som utveckling och förändring och inte bara undervisning och uppfostran. Det handlar ofta om interaktionsprocesser mellan olika människor. Lärarens inställning och förväntningar på eleven är oerhört viktig. Forskning gjord från senare 1960-talet förklarar ett begrepp som kallas "Pygmalioneffekten", där förväntningarna har stor effekt på resultatet. Negativa förväntningar leder till dåliga resultat och vice versa (Giota, J. 2002).

Faktumet att skolan blir som en slags "förvaring" åt sysslösa och omotiverade ungdomar kan ses ur ett nationalekonomiskt perspektiv, då skolan får en osynlig uppgift att hålla kvar elever i skolan då samhället inte vill ha sysslösa ungdomar på gatorna. Elever blir kvar i skolan, dels för att möta arbetsmarknadens krav, men också för att det inte finns tillräckligt med arbete åt alla. Konsekvensen blir att elever som egentligen inte vill gå i skolan eller känner skolmotivation, upplever misslyckanden och ser sin studiegång som meningslös och orättvis (Giota, J. 2002).

Hästen – motivation – skolmiljö

Trots att det finns en hel del material om motivation i skolan och hästars positiva effekter på människan så är kombinationen om hästens effekter på motivation vid inläring ett relativt utforskat område, där skulle det behövas göra fler, djupare undersökningar.

Elever på Naturbruksprogram upplever att när de tar hand om hästar utöver skolarbetet bidrar det till att de får lättare att koncentrera sig på skolan när de väl gör skoluppgifter, då de fått ett värdefullt avbrott som i sin tur gör att de orkar koncentrera sig när de behöver det. Däremot så är valet av att gå Naturbruksprogram och bo på internat inte endast beroende på hästarna, utan betydelsen av att flytta hemifrån till internat, att frigöra sig från hem och föräldrar, att vara mer med kompisar och att vara tillsammans med hästen är avgörande vid val av skola (Santesson, K. 2009). Elever på Hippologiprogrammet på Flyinge anser att hästen påverkar lärandet positivt. Denna elevgrupp skiljer sig avsevärt åt från elevgruppen som jag gjort min studie på i fråga om studiemotivation. Eleverna på Hippologiprogrammet har ofta höga betyg och anses vara mycket målinriktade som alla har ett genuint hästintresse och har hög studiemotivation, samt stor andel vet redan på gymnasiet vad de ska studera vidare efter sin gymnasiegång (Eghall, C. 2011).

Det finns alltså studier om hästens främjande effekter på människor men det saknas dock djupare forskning inom studiemotivation kopplat till hästar, varpå det finns mycket kvar att utforska.

3. Syfte och frågeställningar

Min uppfattning är att hästen kan ha en betydande roll inom IV-programmet, för att öka motivationen till skolan, främst i fråga om skoltrötta elever som har ett hästintresse sedan tidigare. Jag anser det värdefullt att veta om man kan använda sig av "hästrelaterad undervisning" för att uppnå bättre studieresultat generellt hos ungdomar med hästintresse. Studien har gjorts på hästintresserade tjejer som har varit inskrivna på IV-programmet "Profil häst", alltså läst individuella valet, som kan vara en förberedelse till vidare studier eller yrkesförberedande med inriktning hästskötare.

3.1 Syfte

Syftet med studien är att få kunskap om huruvida IV-programmet, med inriktning häst, gynnar skolmotivationen för eleverna.

Genom att undersöka före detta IV-elevers uppfattning om hästens betydelse för deras inläring i skolundervisningen, hoppas jag få svar på om motivationen påverkats. Med undersökningen önskar jag få fram vad eleverna själva tyckte var viktigt och vad som var framgångsfaktorer för dem under deras tid på IV-programmet.

3.2 Frågeställningar

Frågor som jag utgår från i min studie:

- Vad betydde hästen för eleverna under deras skolgång?
- Blev det framgångar studiemässigt under och efter tiden på IV-programmet?
- Vilket innehåll i IV-programmet var mest betydelsefull för eleverna?

4. Metod

Den elevgrupp som jag har baserat min undersökning på är elever på IV-programmet med hästinriktning. Elever som ofta har ganska låg motivation till gymnasiestudier, då de inte har lyckats till fullo i grundskolan. Min uppfattning är att det är oerhört viktigt särskilt för denna elevgrupp att hitta någon slags drivkraft för att kunna klara av att nå framgång i skolan. Det har därför varit extra intressant att sätta sig in i processen där hästen verkar kunna hjälpa elever att höja motivationen till skolarbete.

Undersökningsmetod

Jag har valt att göra en respondentundersökning eftersom jag önskar få svar på svarsdeltagarnas egna åsikter och tankar om deras uppfattning om hästen som motiverande faktor i undervisning. För att få mest täckande svar i studien så ville jag från början endast göra samtalsintervjuer, där samtliga deltagare svarade på samma frågor med undantag att följdfrågorna eventuellt ändrades något beroende på vad svaren blev. Samtalsintervjuer kan definieras med att *"Forskaren skall sträva efter att förstå världen som intervjupersonerna själva upplevt den."* (Esaiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H., Wägnerud L., 2007, sid 286). På grund av svårigheter att nå vissa av intervjupersonerna använde jag mig dock även av enkätundersökning för att få större datainsamling än om jag endast använt mig av samtalsintervjuerna. *"Vid enkätundersökningar fyller svarspersonerna själva i sitt frågeformulär (sin enkät) skriftligt och återretunerar det till forskaren"* (Esaiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H., Wägnerud L., 2007, sid 262). Frågorna i enkätundersökningen bestod av öppna frågor där deltagarna med egna ord fyllde i svaren. Frågorna i enkäten var likadana som frågorna som ställdes i intervjuerna.

Genomförande

Undersökningen är delvis gjord på kvalitativa intervjuer (3 st.) och delvis av enkäter som deltagarna själva fyllt i (3 st.). Samtliga deltagare är elever som tidigare har gått IV – programmet "Profil Häst". Svarefrekvensen på frågeformuläret som jag skickade ut, då deras telefonnummer inte fanns registrerat på internet, eller att de inte svarade i telefon eller på sms, var att 3 av 5 skickade in sina svar till mig, alltså 60 %. Samtalsintervjuerna gjordes enskilt, alltså mellan mig och en deltagare, där jag antecknade intervjun samtidigt som jag efter samråd med deltagaren spelade in samtalet för att bättre kunna komma ihåg vad som sagts efteråt. En samtalsintervju gjordes över telefon, då det inte fanns möjlighet att träffas. Den intervjun spelades inte in. Direkt efter intervjuerna skrev jag rent anteckningarna.

Etik

Inledningsvis berättade jag att jag skrev på en C-uppsats i pedagogik och att syftet med intervjun var att se om IV-programmets inriktning häst kunde ha påverkan på skolmotivationen. Intervjupersonerna fick löfte om att deras identitet skulle förbli anonym och att man inte skulle kunna tolka vem som hade svarat på frågorna. Informanterna fick även löfte om att intervjuerna endast skulle användas i syfte av studien, och inte skulle spridas på annat sätt. Efter dem hade fått den inledande informationen så var det naturligtvis frivilligt att vara med på intervjun. 3 intervjuer genomfördes och 3 frågeformulär besvarades.

Validitet

Validitet innebär att den empiriska undersökningen faktiskt undersöker det teoretiska påståendet (Esaiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H., Wägnerud L., 2007). Min uppfattning är att validiteten är hög då den empiriska studien ger svar på den funna teorin, som är att hästen kan höja motivationen hos skolelever. Genom sammanlänkningen mellan verklighet och skola, alltså att hästintresset och undervisning är sammankopplade, stöds även den vetenskapliga teorin; pragmatismen.

Reliabilitet

Hög reliabilitet innebär att svaren har tolkats rätt och att inte några systematiska fel finns (Esaiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H., Wägnerud L., 2007). Jag anser att reliabiliteten är hög då samtalsintervjuerna spelades in, för att kunna tydliggöra svaren i efterhand om någonting var oklart under intervjun. Informanternas svar gav även möjlighet till individuella följdfrågor för att få så uttömmande svar som möjligt.

Urvalsgrupp

Intervjupersonerna valde jag ut från gamla klasslistor från "Profil Häst", jag uppdaterade uppgifterna i den mån det gick på internet för att nå personerna och jag fick delvis hjälp av lärare som jobbade/jobbar på "Profil Häst" med fler namn på elever som varit delaktiga under årens lopp. Eleverna som är med i studien gick IV-programmet för mellan 3-6 år sedan, alltså från läsåret 2007-2008 till läsåret 2010-2011. Jag hade hoppats på ännu fler deltagande i undersökningen, men det visade sig inte vara så lätt att få tag på personerna. Till de som jag hittade telefonnummer försökte jag ringa, och i vissa fall också skicka sms först, där jag berättade vem jag var och varför jag ville nå dem, så de hade chans att veta vem det var som sökte dem och i vilket syfte. Av försök att nå 12 st. så lyckades jag få tag på 6 st. Deltagarna består av tjejer i åldrarna 20-22 år. Samtliga hade någon slags hästerfarenhet innan de ansökte till Profil Häst.

Informanter

Elevgruppen som jag tittat närmare på tillhör de ca 10 % som lämnar grundskolan utan att vara behöriga till gymnasieskolan (Hugo, M. 2011). De kommer inte in på en vanlig gymnasieskola då de saknar betyg i främst svenska, engelska och/eller matte. Några av skälen till att de inte lyckats i grundskolan kan vara läs- och skrivsvårigheter, bristande motivation, social eller psykosocial problematik och/eller dålig närvaro. Eleverna behövde således mycket stöttning för att komma vidare. Ett av syftena med IV – programmet "Profil Häst" var att eleverna skulle få hålla på med det de tyckte var roligt under skoltid, och på så vis även öka motivationen för skolarbetet.

Avgränsning

Undersökningen är främst tänkt att belysa möjligheten att på IV-programmet höja motivationen i skolan med hästens hjälp. För att avgränsa studien så har undersökningen endast gjorts med elever som varit inskrivna på IV-programmet "Profil häst". Det handlar alltså om elever som har haft ett hästintresse före starten av IV-programmet, då hästen i sig

eventuellt inte har någon motiverande påverkan för vem som helst, utan just för hästintresserade elever.

Resultaten av intervjuerna presenteras med rubrik av frågeämnet följt av informanternas svar presenterade i form av löptext. För att tydliggöra svaren har en del citat tagits med, på så vis behålls elevernas egna ord och risken för tolkningsfel av svaren minskas förhoppningsvis hos läsaren av studien.

5. Resultat

Den tidiga hästkontakten

Den tidiga hästkontakten var gemensam hos de tillfrågade, två svarade att de hade haft ett genuint djur/häst intresse, som sedan ledde till att de började rida på ridskola. Fyra andra beskrev hur de följde med kompisar/släktingar som red på ridskola först, för att sedan själva börja rida på ridskola. Ridskolan är alltså en gemensam faktor som start på hästintresset för samtliga deltagande i undersökningen.

Utbildningsplanen

5 av 6 svarade att de inte hade någon plan alls då de började utbildningen, utan hörde talas om att det fanns en hästinriktning där de kunde läsa upp sina betyg varpå de hoppade på den. 1 ville in snabbast möjligt på gymnasiet, hon beskriver samtidigt att hon i efterhand ser att det hade varit bättre om hon hade stannat ytterligare 1 år på IV.

5 av 6 gick direkt efter IV – programmet in på gymnasium, varav 4 med inriktning djur. En av de 6 som läste vidare hoppade av gymnasiet efter 1,5 år, hon gick en icke djur-relaterad utbildning.

Hästinriktningens betydelse

5 av 6 ansåg att hästinriktningen var av mycket stor betydelse när de valde IV – programmet ”Profil Häst”. 1 visste inte alls att utbildningen fanns, utan en studievägledare valde åt henne så hon hade inte så stor inverkan på sitt val från början.

Någon ville hoppa av skolan, men insåg med viss påtryckning av föräldrar att det inte vore någon bra idé, utan tyckte då det verkade vara ett bra alternativ att läsa upp betygen i ämnen från grundskolan tillsammans med att läsa hästämnena eftersom hon höll på med hästar då.

En annan berättar hur hon var hemma helt de 3 sista månaderna innan hon slutade 9:an, för att sedan få reda på IV – inriktningen med häst. Hon beskrev hur hennes studiegång förändrades till en mycket hög närvaro på den stallförlagda utbildningen, alltså när eleverna var i stallet och lärde sig om hästar. Däremot så utformades ett specialprogram för henne så hon gjorde studierna hemma själv, hon kom endast in till skolan en gång/vecka för att skriva prov. Hon hade egentligen lätt för sig studiemässigt, men andra bekymmer hindrade henne från att komma till skolan.

”Jag kunde inte söka till vanliga gymnasium på grund utav mina betyg. Och när jag fick veta att man kunde kombinera ämnena tillsammans med min hobby så valde jag detta med en gång!”

”Eftersom jag behövde läsa upp var det roligt att det var profil häst. Jag höll ändå på med hästar.”

Resultat basämnena

Anledningen till att eleverna gick på IV – programmet var att de inte hade godkända betyg i ett eller fler av basämnena svenska, engelska och/eller matte. Under utbildningstiden på ”Profil Häst” så fick de fokusera på ämnet/na som de behövde få betyg i. De fick även möjlighet att läsa andra ämnen, men de kunde också välja att bara läsa det ämnet som de ej hade godkänt i, förutom de hästrelaterade ämnena.

En av de intervjuade berättade att hon egentligen hade lätt för sig i skolan, men hon skolkade hela tiden. Hon tyckte att lärarna var oengagerade och kunde inte hålla någon ordning på klassen, som var ganska stökig.

En annan beskrev hur hon tyckte att det var jättesvårt med matten i grundskolan, hon var mer en bråkstake som inte ville göra något vettigt under lektionerna. En tredje berättar hur det var svårt med alla 3 ämnena i grundskolan, hon låg efter alla andra och det blev problematiskt eftersom hon dessutom bytte skola.

Under året/åren på ”Profil Häst” så blev alla deltagande godkända i betygen svenska, engelska och matte, däremot så varierade längden på tiden de stannade på ”Profil Häst”. Vissa var klara efter endast ett år, någon annan var klar och hade betyg i alla kurser efter 4 år. Då alla tillfrågade klarade av sina betyg så kunde de också söka vidare om de önskade till nationella program på gymnasiet.

”Jag tyckte inte om skolan alls. Det var svårt. Och jag har senare fått diagnos dyslexi, Add och Autism. Därav mina inlärningssvårigheter. ... På ”Profil Häst” gick det ok, men det tog lång tid för mig, jag gick i 4 år innan jag fick betyg.”

”På ”Profil Häst” så gick det mycket bättre och det var mycket roligare. Fick den hjälp jag behövde och jag vågade tro på mig själv.”

”Matten var hemsk (i grundskolan) eftersom jag tyckte att jag inte fick den hjälp jag behövde, jag förstod aldrig. Matten tyckte jag för första gången att jag klarade av. (på IV). Det var på min nivå och jag fick hjälp.”

Sysselsättning idag

På frågan om sysselsättning idag så svarade två att de studerar i dagsläget, den ena går tredje året på gymnasiet (Naturbruk-hästinriktning), den andra läser in ämnen (engelska B och naturkunskap B) på Komvux för tillfället. En annan har ett eget företag inom entreprenörskap tillsammans med sin sambo. Ytterligare en läser en hobbykurs i drejning en dag i veckan, i övrigt är hon hemma. Två har arbete som inte är kopplat till hästar (undersköterska och vård inom äldreomsorg), varav den ena sitter i en styrelse för ett rid relaterat förbund för Västra Götaland/Halland.

Ämnesintegration, vilken betydelse hade den egentligen?

På ”Profil Häst” så kopplades emellanåt hästkunskapen ihop med svenska, engelska och matte. Eleverna fick ”räkna häst”, alltså använda matte i hästrelaterade situationer genom att till exempel beräkna foderstater, räkna ut ytan på boxstorlek o s v. I svenskan så fick de

exempelvis skriva uppsatser om "sin" häst som de hade i undervisningen, och i engelskan så fick de lära sig hästtermer på engelska och se filmer och läsa hästböcker på engelska.

Elevernas egna åsikter överlag angående ämnesintegrationen, är att de fick större förståelse för ämnet när de kunde se att de kunde ha användning av det i praktiken.

4 av de tillfrågade tyckte att det var positivt med ämnesintegrationen, då de tydligare kunde se användningen av de olika ämnena. De tyckte även att det blev roligare, lite annorlunda. En av de tillfrågade kunde inte uttala sig om det då, hon läste in ämnena själv och endast gjorde prov i skolan, hon hade alltså inte ämnesintegration. Ytterligare en kom inte direkt ihåg att det var ämnesintegration. Nedan följer några av elevernas åsikter om ämnesintegrationen:

"Det var roligare när det hade med häst att göra. Man fick mer motivation."

"Det var roligt. Mycket roligare än att läsa om något man inte tycker om. Så det var ett stort plus för mig."

Hästens betydelse till motivationen i övriga ämnen

Alla som intervjuades tyckte att hästen påverkade motivationen positivt i de övriga ämnena. En beskriver det som att hon ville utvecklas i ridningen under den tiden, så hon hade inte mycket frånvaro då hon inte ville missa de hästrelaterade lektionerna. Att klara G i matte var kanske inte beroende av hästarna, men de hjälpte till anser hon. Nedan följer några citat från intervjuerna angående om deltagarna ansåg att hästarna påverkade motivationen i övriga skolämnen under "Profil Häst" tiden:

"Ja, att man fick göra sitt intresse, det hjälpte verkligen! Man satt inte bara på skolbänken!"

"Absolut! Det gjorde att det var roligt i skolan, samtidigt som man fick jobba med det trista mattearbetet."

"Ja! Variationen! De tråkiga ämnena varvat med de roliga, det gjorde att man orkade med! Matten kändes inte lika stort heller..."

IV – perioden, en viktig tid i livet

Likt flickorna på stall Frossarbro, beskriver deltagarna i min studie också tiden på IV-programmet, inriktning häst, som någonting mycket positivt, flera beskriver att det var den bästa skoltiden i deras liv, att de önskade att de hade stannat ännu ett år och inte haft bråttom att komma in på vanliga gymnasiet är bara ett par exempel. De berättar även om fördelarna med att gå i en mindre klass som gav större sammanhållning, om en lugnare studietakt och hur de fick den hjälp som de kände att de inte fick i grundskolan.

"Det var en perfekt lösning för mig, ser jag nu i efterhand. Jag ser det som det bästa året jag har haft i skolan och jag har bara positiva saker att säga om det. Jag tänker ofta tillbaka."

För vissa av deltagarna var det 6 år sedan de gick "Profil häst", vilket har gett möjlighet till eftertanke och reflektion. Med större tidsperspektiv så har de ju mer att referera till, exempelvis om hur livet har varit några år efter skolgången.

För flera av eleverna så verkar tiden på ”Profil Häst” ha varit en bidragande orsak till att de hamnat på rätt spår igen och lyckats väl med studier och/eller arbete som de har i nuläget.

6. Diskussion

Detta kapitel är indelat i två delar. Det börjar med en resultatdiskussion där resultatet av studien diskuteras och värderas utifrån påstådda teorier, och efterföljs av en metoddiskussion, där tillvägagångssättet av studien diskuteras utifrån val av metod.

Resultatdiskussion

Undersökningen visar att hästen har haft en positiv påverkan på elevernas resultat i skolan. Deltagarna som var med i studien valde IV-programmet tack vare att det var hästar med i undervisningen, och ansåg att hästen hade betydelse för deras lärande i övriga ämnen, som en bidragande effekt till att tycka att skolan var mer intressant och roligare än tidigare.

Studien tar stöd i den pragmatiska teorin, där teori och praktik går hand i hand, och det kända uttrycket "learning by doing" har skapats av föregångaren Dewey. Att blanda praktiska moment med teoretisk undervisning tror jag är värdefullt, särskilt om eleven har brist på studiemotivation, och/eller eventuellt koncentrationssvårigheter. Enligt pragmatiker så är betydelsefull kunskap sådant som är användbart i vardagen och sådant som är kopplat till egna erfarenheter (Lundgren, U. Säljö, R. Liberg, C. 2010), vilket jag anser vara en av anledningarna till att eleverna lyckades bättre på IV-programmet än i grundskolan. De kunde se att de hade nytta av skolundervisningen i sin egen vardag.

Det kan tänkas att undersökningen hade fått liknande resultat om eleverna istället hade varit exempelvis hundintresserade och då fått lära sig om hundar istället för hästar 2-3 dagar/vecka. Jag tror dock att det krävs ett djur som man får en slags relation till, som "ger någonting tillbaka" för att kunna få de positiva effekterna. Detta särskilt med tanke på att flickorna inte alltid kommer från en problemfri miljö hemma utan i vissa fall bär med sig ganska tung bakgrundshistorik där avsaknaden av tillit till andra personer gör sig gällande. I dessa fall kan hästar/djur vara till stor stöttning då den fungerar som en kompis som alltid ställer upp, inte sviker, inte ställer krav, och ändå ger tillbaka mycket i form av vänskap och förtroende.

Mitt intresse i uppsatsen har främst varit hästens betydelse i fråga om att höja motivationen hos IV-elever. Under fördjupningsprocessen har jag dock fått en ny inblick i skolväsendet och begreppet "en skola för alla". Frågan man kan ställa sig är om det verkligen är en skola för alla om det fortfarande finns en efterfrågan med en stor elevgrupp som går individuella valet på grund av otillräckliga betyg från grundskolan? Begreppet verkar vara bra i teorin, men tycks inte fungera fullt ut i praktiken. Om det skulle ha fungerat 100 procentigt så borde det rimligtvis inte vara så många elever som hamnar på IV-programmet.

Dewey beskriver i sitt verk "Mitt pedagogiska credo" (1897) skolan som en social institution, där utbildning kan ses som en levnadsprocess mer än en åtskild utbildningsform för framtiden. Pedagogen kan genom att använda sig av elevens eget intresse för aktiviteter, skapa en god förutsättning för lärande i skolmiljön. Om lärandet istället är frånkopplat från barnets egen värld och intresse så kan det kännas påtvingat och pressas fram utifrån. Utbildningen kan således inte bli lika lustfylld och intressant som den skulle kunna vara. Skolan bör vara sammankopplad till verkligheten och bygga vidare på aktiviteterna som eleven känner igen från hemmet, med andra ord ska utbildningen vara verklighetsförankrad

för att på så vis kunna ses som en del av livet och inte någonting som skiljer sig från resten av tillvaron (Kroksmark, T, 2011).

Individer som har en hobby eller ett intresse och som får möjligheten att i skolvärlden kombinera detta intresse med undervisningen, skapar enligt min tolkning av Dewey en bra förutsättning för lärande, genom att det egna intresset finns i elevens natur, det är alltså inget påtvingat lärande. Man kan även se det återkommande i intervjuerna att eleverna nämner att det var en kombination av ”det roliga hästarbetet” tillsammans med ”det trista skolarbetet”, som gjorde att de orkade med.

Om man tänker på anledningarna till huruvida elever lyckas eller inte så finns det många faktorer som har betydelse i fråga om studieframgång. Att eleverna får hålla på med något som de tycker är roligt på skoltid kan ses som en bidragande orsak till att studiegången eventuellt är mer lyckosam på IV-programmet med inriktning häst än i grundskolan. Förutom att eleverna får hålla på med någonting som de tycker är roligt och meningsfullt i skolan så finns det fler gynnsamma skolmiljöer på IV-programmet än i vanliga gymnasieskolan, i form av mindre studiegrupper och färre lärare. Att eleverna på ”Profil Häst” dessutom studerade färre ämnen och på så vis kunde fokusera på färre saker åt gången kan också ses som en bidragande orsak till studieframgångarna. Forskning visar att elever med dåliga erfarenheter från skolan har ett behov av att lärarna har ungefär samma regler och förhållningssätt, varpå de gynnas av att ha få lärare då det underlättar ett nära samarbete. Färre lärare bidrar till möjligheten att skapa en betydande relation mellan lärare – elev (Hugo, M. 2011).

Jag tycker att det är av intresse att veta vad de intervjuade gör idag, för att se om och i så fall vad deras studier på IV-programmet ledde till. Det är även av betydelse anser jag att höra deltagarnas plan då de började ”Profil Häst”, om de hade någon plan då de började programmet. Detta för att eventuellt kunna tyda om eleverna hade ett mål eller om det mer handlade om en lösning för dagsläget för att senare hitta vidare vägar i livet. Samtliga deltagare klarade av sina betyg i kärnämnen, och samtliga har läst vidare efter IV-programmet, flertalet på gymnasiet och Komvux, någon har läst korta kurser av olika slag.

I de fall där eleverna inte hade någon plan alls när de började IV – programmet tror jag att det berodde på att individerna behövde mer tid för sina val av framtiden, de genomgick en mognadsprocess under tiden på programmet. Det finns troligtvis ett stort antal ungdomar som skulle behöva en viss tid till att mogna för att själva inse vilken riktning de vill fortsätta sina studier inom. Att då få ett år med lägre studietakt som gör att de orkar med att hämta upp kunskaper som de missat i grundskolan samtidigt som de har möjlighet att fundera lite längre på vad de vill göra framöver borde vara av väldigt stort värde!

Min studie visar att eleverna var mycket nöjda med året/-n som de fick på IV-programmet med inriktning häst. Anledningarna till att de inte hade klarat av betygen i vissa ämnen i grundskolan varierade, från brist på motivation, dåliga/oengagerade lärare, skoltrötthet, inlärningssvårigheter, hamnat i fel umgänge med mera. Fokus på färre ämnen med lärare som tog sig tid till att förklara och hjälpa tillsammans med en lugnare studietakt och att hålla på med sitt fritidsintresse på skoltid verkar ha varit väldigt framgångsrikt för dessa elever. IV-programmets upplägg kan därför tolkas om ett lyckat upplägg anser jag.

Eftersom flera av eleverna hade dåliga erfarenheter från grundskolan, och säkerligen kunde känna ett visst motstånd till hela skolväsendet, så var hästarna, enligt deltagarna, till stor hjälp för att komma över det tråkiga och känna att det även gick att ha roligt på skoltid. Plötsligt så

fanns det möjligheter för eleverna att se att de lärde sig meningsfulla saker som hade ett samband med deras fritidsintresse. Ämnesintegrationen var betydelsefull på så vis att eleverna direkt kunde se sambandet mellan kunskapen i ett ämne kopplat till verkligheten vilket ger en större förståelse för vikten av ämnet. Eleverna ansåg dock inte att ämnesintegrationen i sig var anledningen till att de lyckades i skolan, men däremot så kunde svårigheter i ett ämne övas på ett praktiskt sätt där de kunde få nya perspektiv på inläringen.

Sven Forsling belyser betydelsen av att knyta an till just en och samma häst för flickorna som gick utbildningen på stall Frossarbro, då de utvecklade förtroende för hästen fick en vänskaplig relation till den (Forsling, S. 2001). Att eleven på ”Profil Häst” blev tilldelad en häst, som hon då fick ansvar för, lärde känna och fick förtroende för bidrog till att hon blev känslomässigt involverad i hästen och således skolan, vilket också troligtvis bidrog till känslan av att det var viktigt att komma till skolan. Varje individ hade ett ansvar att se om sin ”egna” häst. Eftersom det dessutom var ridning på schemat som eleverna tyckte var roligt så motiverade det ytterligare till skolnärvaron.

Hästarnas medverkan till att höja motivationen i skolan anser jag att man kan se tydligt med hjälp av studien. Hästen hade stor påverkan vid elevernas val av IV – programmet och att alla deltagarna i studien nådde studieframgångar i form av godkända betyg i önskade ämnen är ett bevis på att skolformen lyckades.

Vad man kan ha i åtanke är att det troligtvis går att fånga upp andra studiesvaga, omotiverade elever till att bli mer framgångsrika i skolan, genom att låta de studera för dem viktiga, intressanta, ämnen i skolan. Jag tror dock att den öppningen finns numera med införandet av de 5 olika inriktningarna av Introduktionsprogram, exempelvis *Individuellt alternativ*.

Metoddiskussion

Den empiriska undersökningen gjordes med hjälp av samtalsintervjuer och en enkätundersökning. Tanken var att hela studien skulle göras med endast samtalsintervjuer, men på grund av att eleverna bodde på annan ort, eller inte gick att nås via telefon av andra anledningar så valde jag att skicka ut enkäter till dem, för att göra undersökningen mer täckande än att endast innehålla resultat för de som jag fick tag på för en intervju. Jag anser att valet av att använda både samtalsintervjuer och enkätundersökningen gav ett bra resultat, dels för att samtalsintervjuerna fungerade väl och jag tycker att svaren täckte frågorna som ställdes, och dels för att informanterna i enkätundersökningen också gav utförliga svar, eftersom det var öppna frågor som ställdes och inga svarsalternativ fanns.

Resultatet i undersökningen hade kunnat bli ännu mer givande om det var fler än 6 st som deltog i studien, men studien gav väsentlig information trots sin storlek tycker jag. Min önskan från början var att få tag på ännu fler som hade gått ”Profil Häst”, men det visade sig vara svårare än jag trodde. Det var inte någon som tackade nej när jag presenterade undersökningen, svårigheten var att ens komma i kontakt med de före detta eleverna. Sökning via hitta.se och eniro.se visade eventuellt inte alltid rätt kontaktinformation, eller så var personerna i fråga oanträffbara av olika anledningar.

7. Vidare forskning

För att komma vidare i kunskapen om hästens betydelse för motivationen i skolan, så skulle det vara intressant att se en fördjupning inom vanliga gymnasieklaser, då min studie handlar om motivationen kan höjas med hjälp av hästar, hos elever på IV-programmet. En liknande studie skulle alltså behövas i så fall om hästen kan ha påverkan även hos elever som har lyckats väl i grundskolan. Det händer ju att elever har lyckats väl i grundskolan och i början av gymnasietiden, men sen hamnat i en ”svacka” med avhopp som följd. Det vore intressant om man kunde fånga upp även denna elevgrupp genom att använda sig av hästar, om eleverna har ett hästintresse förstås.

En annan studie som skulle vara värdefull vore att undersöka om man med hjälp av hästen kan arbeta mer förebyggande, alltså fånga upp elever före de gått ut grundskolan utan godkända betyg. Det skulle i så fall krävas ett ännu mer individualiserat arbete även på grundskolenivå, där eleverna med behov av särskild stöttning kunde göra olika val för att klara av skolarbetet i grundskolan, och i så fall bli behöriga till att läsa vidare på gymnasiet, utan att först hamna på det individuella valet.

8. Referenslista

Eghall, Christina. (2011). *Hästens betydelse för motivationen till lärande*. Examensarbete på avancerad nivå. Malmö: Malmö Högskola.

Esaiasson, Peter, Gilljam, Mikael, Oscarsson, Henrik, Wägnerud Lena. (2007). *Metodpraktikan – konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Stockholm: Norstedts Juridik AB.

Forsberg, Lena. (2007). *Att utveckla handlingskraft – om flickors identitetsskapande processer i stallet*. Luleå: Luleå Tekniska Universitet, Institutionen för pedagogik och lärande

Forsling, Sven. (2001). *Flickan och hästen – bilder från ett hem för särskild tillsyn*. Statens institutionsstyrelse SiS. Rapport nr 2/01. ISSN 1403-1558

Giota, Joana. (2002). *Skoleffekter på elevers motivation och utveckling – en litteraturöversikt*. Göteborgs Universitet, Institutionen för pedagogik och didaktik. Pedagogisk Forskning i Sverige 2002 årg 7 nr 4 s 279–305 issn 1401-6788.

Hugo, Martin. (2011). *Från motstånd till framgång – att motivera när ingen motivation finns*. Stockholm: Liber.

Jenner, Håkan. (2004). *Motivation och motivationsarbete - i skola och behandling*. Myndigheten för skolutveckling. Forskning i fokus nr 19. Issn 1651-3460. Kalmar: myndigheten för skolutveckling.

Krokmark, Thomas. (2011) *Den tidlösa pedagogiken*. Lund: Studentlitteratur.

Lundgren, Ulf P., Säljö, Roger och Liberg, Caroline. (2010) *Lärande Skola Bildning – Grundbok för lärare*. Bokförlaget Natur & Kultur, Stockholm.

Miller, Alice. (1998). *Wege des Lebens. Sieben Geschichten*. Frankfurt am Main: Suhrkamp Verlag. Svensk översättning: *Vägar i livet. Sju berättelser*. Stockholm: Wahlström & Widstrand, 1999.

Santesson, Kristina. (2009). *Hästens betydelse för tjejers motivation under gymnasietiden - Vad har hästen haft för betydelse i val av kompisar, skola, frigörelsen från föräldrar och motivationen*. C-uppsats. Högskolan i Kalmar.

Internet:

<http://www3.ridsport.se/100ar/Varhistoria/1948/?index=3>

http://www.jordbruksverket.se/download/18.62af51191240430af4d80001052/1254401584351/HippcomBilaga%2B1%2B%2BH%C3%A4stn%C3%A4ringen%2Bi%2BSverige_200903.pdf

<http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/19118792>

http://www.esh.se/fileadmin/erstaskondal/Vardvetenskap/Forskning/hasten_som_terapeutiskt_redskap_slutrapport.pdf

<http://www.skolverket.se/skolformer/gymnasieutbildning/gymnasieskola/fore-ht-2011/program/individuella-programmet/individuellt-program-1.18745>

<http://archive.is/fPTS1>

9. Bilaga 1 – intervjufrågor

Intervju om hästens betydelse för motivation i skolarbete

1. Hur gammal är du?
2. Var bor du?
3. Vad har du för sysselsättning idag?
4. Hur kom du i kontakt med hästar från början?
5. Håller du på med hästar fortfarande?
6. Vilken betydelse hade hästinriktningen för dig, när du valde att gå på ”profil häst”?
7. Vad hade ”profil häst” för betydelse för dig? (generellt, nu i efterhand)
8. Vad tyckte du om svenska, engelska och matte i grundskolan? Varför?
9. Hur gick det i svenska, engelska och/eller matte på ”profil häst”?
10. Studerar/-de du vidare efter ”profil häst”?
11. Vad tyckte du om att ”räkna häst”, skriva uppsatser i svenskan kopplade till häst och att se engelska hästfilmer? Alltså ämnesintegrationen? (motivera gärna)
12. Hade du en plan redan när du började ”profil häst”, vad du ville göra efteråt? (i så fall vad var planen?)
13. Hur mycket tid lade du på studierna på ”profil häst”, i jämförelse med grundskolan? Mer, mindre, lika mycket?
14. Vilken del i ”profil häst” var mest betydelsefull för dig?
15. Vilket var viktigast av hästen, kompisar och skolarbete när du gick på ”profil häst”?
16. Anser du att hästarna påverkade motivationen till att klara av svenska, engelska och matte på ”profil häst”? I så fall, hur då?

